

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

07 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Vladimir Timofti,
Judecători – Anatolie Țurcan și Elena Cobzac,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 mai 2018, în cauza penală în privința lui

Chiruța Semion xxxxx, născut la xxxxx, originar din xxxxx, domiciliat xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 23.02.2018 - 05.04.2018;

Instanță de apel: 23.04.2018 - 22.05.2018;

Instanță de recurs: 06.07.2018 - 07.11.2018.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Orhei sediul Central din 05 aprilie 2018, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ Cod de procedură penală*, Chiruța Semion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art.364¹ Cod de procedură penală, la 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip deschis, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Potrivit art.90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pentru perioada de probațiune de 1 an.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Chiruța Semion la 28 noiembrie 2017, aproximativ la ora 18.45, deținând permis de conducere a vehiculelor de categoria "B", cu numărul xxxxx fiind treaz și conducând autoturismul de model „Daewoo Matiz” cu n/î xxxxx, în or. Orhei, la intersecția străzilor Ștefan cel Mare cu Scrisul Latin, manifestând imprudență în traficul rutier, încălcând prevederile pct.pct.11 lit. f), 45.1, 45.2 din Regulamentul circulației rutiere, nu a ținut cont de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase și nu a redus viteza de deplasare până la limita care i-ar garanta siguranța traficului, nu a manifestat prudență sporită și nu a ținut seama de situație litieră existentă la momentul deplasării - timp de noapte, câmp de vizibilitate limitat, deoarece afară ploua, la determinarea vitezei de circulație și modalității de conducere a vehiculului pentru a garanta siguranța traficului ca să aibă posibilitatea să oprească în siguranță în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole, nu a luat măsurile corespunzătoare

situației rutiere la deplasarea pe acest sector de drum și a comis tamponarea cu partea din față a vehiculului a pietonului Demcencov Mihail.

În rezultatul tamponării cet. Demcencov Mihail i-au fost cauzate, conform raportului de expertiză judiciară nr.201825C0273 din 31 ianuarie 2018, vătămări grave, în urma cărora Demcencov Mihail, la 11 decembrie 2017, a decedat în Spitalul raional Orhei.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea aplicării pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Chiruța Semion să-i fie stabilită pedeapsa 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 3 ani.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, prima instanță greșit a apreciat totalitatea semnelor obiective și subiective ale faptei social periculoase comise de către inculpatul Chiruța Semion, încălcând criteriile generale de individualizare a pedepsei, prevăzute de art.75 Cod penal.

Astfel, acuzarea consideră că corectarea inculpatului poate avea loc doar prin condamnarea acestuia la privațiune de libertate.

Subsidiar a invocat și faptul că, prima instanță nu a aplicat și pedeapsa complementară față de inculpat, făcând trimitere la prevederile art.art.78, 79 Cod penal, fără a lua în considerație că Chiruța Semion, în ședința de judecată a solicitat examinarea cauzei conform art.364¹ Cod de procedură penală, nefiind necesar de a se face trimitere la prevederile art.79 Cod penal, or, pedeapsa a fost stabilită potrivit art.364¹ Cod de procedură penală, adică inculpatul deja a beneficiat de o reducere a limitelor de pedeapsă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 mai 2018, a fost admis apelul, casată parțial sentința, în partea pedepsei complementare cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Chiruța Semion a fost privat de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 3 ani.

În rest sentința a fost menținută.

În motivarea soluției sale, instanța de apel cu trimitere la prevederile art.art.7, 61, 75, 76, 77 Cod penal, a indicat că, prima instanță la stabilirea pedepsei inculpatului a ținut cont de personalitatea acestuia, care se caracterizează pozitiv la locul de muncă și de trai, a comis pentru prima dată o infracțiune din imprudență, a contribuit cu mijloace financiare la funeraliile părții vătămate, iar succesorul părții vătămate nu are careva pretenții de ordin material sau moral față de acesta, reieșind din caracterul infracțiunii, care este una gravă, precum și de limite pedepsei închisorii stabilite în art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal, în coroborare cu art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală și art.78 alin.(1) lit. a) Cod penal, circumstanțe atenuante fiind reținute: repararea benevolă a pagubei pricinuite, căința sinceră, săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni din imprudență, iar careva circumstanțe agravante nefiind stabilite.

Astfel, în opinia instanței de apel, pedeapsa 2 ani închisoare, cu aplicarea art.90 Cod penal, stabilită inculpatului Chiruța Semion, pentru comiterea de către acesta a infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal, care este o infracțiune comisă din imprudență, este echitabilă.

În acest context, instanța de apel a respins solicitarea procurorului de a aplica în privința inculpatului pedeapsa închisorii cu executare, considerând că nu este rațional ca Chiruța Semion să execute pedeapsa stabilită, având în vedere termenul pedepsei închisorii stabilit, precum și faptul că, ultimul se află pentru prima dată la o abatere de natură penală, comisă din imprudență, având obligația conform art.74 alin.(1) Codul familiei, să-și întrețină familia, care necesită sprijin material, se caracterizează pozitiv, a contribuit cu mijloace financiare la funeraliile părții vătămate, astfel, scopul pedepsei penale poate fi atins fără executarea reală a pedepsei.

Consecvent, instanța de apel a indicat că, nu poate reține ca fiind întemeiată soluția primei instanțe, în partea în care s-a indicat că în speță inculpatul nu urmează să fie privat de dreptul de a conduce mijloace de transport, deoarece norma penală prevăzută la art.264 alin.(3) lit. b) Cod penal, stabilește pedeapsa complementară obligatorie, privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, reieșind din criteriile de individualizare a pedepsei penale, prin urmare norma legală are un caracter obligator și nu de dispoziție.

În acest context, odată ce sancțiunea normei incriminate prevede pedeapsă complementară, totodată, fiind dovedită incontestabil vina inculpatului, care era conducătorul mijlocului de pericol sporit și prezența circumstanțelor atenuante, prin aplicarea pedepsei complementare se va asigura corectarea și reeducarea inculpatului, în cazul dat nefiind aplicabile prevederile art.79 Cod penal deoarece asemenea circumstanțe nu au fost constatate, or, aceleași circumstanțe apreciate de către instanța de judecată ca atenuante, nu mai pot fi considerate și ca excepționale.

Mai mult, cumulul de circumstanțe atenuante și-a produs efectul la aplicarea pedepsei principale.

De asemenea, instanța de apel a menționat că, în prezenta speță, constatându-se un cumul de circumstanțe atenuante, inclusiv și solicitarea inculpatului Chiruța Semion ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, conform art. 364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, pedeapsa inculpatului a fost redusă cu o treime de la limita de pedeapsă prevăzută de lege, considerându-se inclusiv și de către prima instanță că aceasta este o pedeapsă echitabilă.

Mai mult, nu este posibil de exclus pedeapsa complementară, privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, în baza art.78 Cod penal, deoarece aceste prevederi legale sunt aplicabile în cazul când pedeapsa complementară nu este obligatorie, adică când sancțiunea prevede sintagma „cu sau fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport”.

5. Procurorul, în temeiul art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, a contestat cu recurs decizia, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri de menținere a pedepsei închisorii stabilită prin sentința primei instanțe, cu excluderea prevederilor art.90 Cod penal.

În motivarea cerințelor sale recurentul a invocat că, pronunțând o decizie de condamnare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru comiterea unei infracțiuni cu un grad de prejudiciabilitate sporit, fiind periclitată ordinea de drept, nu a fost atins scopul principal și anume prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni de către inculpat, precum și de către alte persoane.

Totodată, instanța de apel nu s-a expus asupra prevederilor art.art.7, 61, 75, 76

Cod penal, adică nu a efectuat procedura de individualizare și stabilirea duratei și cuantumului pedepsei, în cazul stabilirii pedepsei cu aplicarea art.90 Cod penal, ignorând prevederile art.384 alin.(3) Cod de procedură penală.

Or, dispoziția art. 90 Cod penal, obligă instanțele să indice în hotărâri, motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei.

Astfel, decizia adoptată în cauza lui Chiruța Semion, la motivarea stabilirii pedepse contravine prevederile art.394 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală, deoarece nu cuprinde motivele de aplicare a pedepsei cu suspendare condiționată a executării acesteia.

În contextul celor expuse, acuzarea consideră greșite concluziile instanței de apel în partea individualizării pedepsei stabilite inculpatului și în contradicție cu probatoriul administrat la etapa urmăririi penale și cercetării judecătorești, neconforme scopului legii penale și principiului individualizării răspunderii penale și pedepsei penale.

În cazul infracțiunilor de încălcare a regulilor de securitate a circulației, încălcare ce a provocat decesul unei persoane, noțiunea „gravitatea infracțiunii săvârșite” trebuie de înțeles în sensul că, aceste infracțiuni comparativ cu alte categorii de infracțiuni, prezintă un pericol deosebit de grav pentru societate, deoarece sunt infracțiuni din domeniul transportului cu un impact social sporit.

Pedepsele stabilite de instanța de judecată trebuie să fie nu numai legale, în sensul de respectare a cadrului legal de individualizare judiciară, dar în același timp, trebuie să fie și juste, adică să se respecte criteriul proporționalității, care presupune stabilirea cuantumului pedepsei în funcție de gravitatea infracțiunii și vinovăția autorului. În același timp, trebuie să fie respectată prevederea art.61 Cod penal, conform căruia, pedeapsa care se aplică urmează să își atingă scopul de restabilire a echității sociale și prevenirea săvârșirii noilor infracțiuni de către alte persoane.

În baza celor expuse, instanța de apel neîntemeiat a respins apelul acuzatorului în partea individualizării pedepsei și din aceste considerente hotărârea instanței de apel emisă pe caz urmează a fi casată în această parte.

6. Asupra recursului declarat, a prezentat referință avocatul Pleșca Corneliu în numele inculpatului și inculpatul, care s-au expus pentru inadmisibilitatea acestuia, deoarece pedeapsa stabilită de instanțele de fond este echitabilă, iar scopurile pedepsei penale vor fi realizate.

7. Verificând argumentele recursului declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestuia, din următoarele considerente.

Conform art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond ori de apel.

Potrivit textului recursului, recurentul invocă drept temei de casare a deciziei instanței de apel art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, exprimându-și dezacordul cu pedeapsa stabilită de instanțele de fond în partea aplicării prevederilor art.90 Cod penal.

Analizând temeiurile respective în raport cu motivele invocate, Colegiul penal

constată că acestea nu și-au găsit confirmare.

Prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele (regulile) stabilite de lege, de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte.

Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În speța de referință, Colegiul penal reține că obiect al contestării deciziei în instanța de recurs, a constituit blândețea pedepsei, fiind invocat că pedeapsa stabilită inculpatului este prea blândă și insuficientă atingerii scopului legii penale de corectare a condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Astfel, Colegiul penal relevă că, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să i se aplice o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată.

Potrivit art.75 alin.(1) Cod penal, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei instanța de judecată are obligația să țină cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Așadar, persoanei declarate vinovate trebuie să i se aplice o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată, iar după caz, instanța este în drept să aplice și prevederile Părții generale a Codului penal, adică și dispozițiile art.90 Cod penal.

Reieșind din prevederile art.61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor, având drept scop restabilirea echității sociale, corectarea acestuia, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și din partea altor persoane.

Totodată, executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice sau să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Instanța de judecată trebuie să aleagă și să aplice acel tip și acea mărime a pedepsei care vor fi cele mai eficiente pentru atingerea scopului legii.

Pedeapsa mai aspră, în limitele prevederilor articolului, poate fi stabilită numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului scontat.

Conform alin.(1) art.90 Cod penal, dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de cât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și

perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă. În acest caz, instanța de judecată dispune neexecutarea pedepsei aplicate dacă, în perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă pe care l-a fixat, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin respectarea condițiilor probațiunii sau, după caz, a termenului de probă, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat. Controlul asupra comportării celor condamnați cu suspendarea condiționată a executării pedepsei îl exercită organele competente, iar asupra comportării militarilor – comandamentul militar respectiv, iar aceste prevederi potrivit dispoziției alin.(4) al aceleiași norme nu împiedică de a fi aplicate și în cazul persoanelor care au săvârșit infracțiuni grave.

Revenind la prezenta speță, Colegiul atestă că, cauza a fost judecată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală și respectiv, după ce a stabilit pedeapsa potrivit tuturor criteriilor generale de individualizare a pedepsei, continuând operațiunea de individualizare cu privire la săvârșirea infracțiunilor, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, instanța de judecată a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite, care ca mijloc de individualizare a pedepsei conferă instanței de judecată posibilitatea ca, pe lângă stabilirea cuantumului pedepsei, să se pronunțe și asupra modului de executare.

Condițiile privind acordarea suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute de art.90 Cod penal se referă la: pedeapsa aplicată și natura infracțiunii; circumstanțele cauzei și persoana infractorului, aprecierea instanței că scopul poate fi atins și fără executarea acesteia.

Derivând din condițiile ce vizează pedeapsa aplicată și natura infracțiunilor prevăzute în alin.(1) și alin.(4) art.90 Cod penal, se atestă faptul incidenței acestora la prezenta speță.

Astfel, instanțele de fond la stabilirea pedepsei lui Chiruța Semion, corect au luat în considerație personalitatea inculpatului, care se caracterizează pozitiv la locul de muncă și de trai, a comis pentru prima dată o infracțiune din imprudență, a contribuit cu mijloace financiare la funeraliile părții vătămate, iar succesorul părții vătămate nu are careva pretenții de ordin material sau moral față de acesta, circumstanțe atenuante fiind reținute: repararea benevolă a pagubei pricinuite, căința sinceră, săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni din imprudență, iar careva circumstanțe agravante nefiind stabilite, cauza a fost examinată în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală,

Astfel, la aplicarea pedepsei inculpatului în privința căreia a fost admisă procedura simplificată de judecare pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, instanța i-a în considerare atât prevederile din alin.(8) art.364¹ Cod de procedură penală, cât și prevederile art.art.75 - 88 Cod penal, care reglementează modalitatea individualizării pedepselor persoanelor condamnate.

O altă condiție prevăzută expres în alin.(1) art.90 Cod penal, este aprecierea instanței că scopul poate fi atins și fără executarea acesteia.

Este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins și fără executarea efectivă a acesteia, ținând cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege la formarea unei astfel de convingeri.

Reieșind din conținutul deciziei, Colegiul penal consideră că instanța de apel întemeiat a concluzionat despre menținerea sentinței în partea aplicării prevederilor

art.90 Cod penal, luând în vedere faptul că inculpatul a comis pentru prima dată o infracțiune din imprudență, căința sinceră și restituirea prejudiciului cauzat, a conștientizat gravitatea infracțiunii săvârșite.

Instanța de recurs apreciază că modalitatea de executare aleasă și cuantumul pedepsei stabilite inculpatului, este în raport cu principiul proporționalității având în vedere fapta comisă și urmările produse.

Mai mult, Colegiul mai amintește că raționamentul de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal, are la origine persoana și comportamentul acesteia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului în fazele de urmărire penală și de judecare a cauzei față de infracțiune, cum vinovatul își apreciază fapta social periculoasă încă de la momentul descoperirii ei cum ar fi: conduita bună a infractorului; stăruința depusă pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau pentru a repara paguba pricinuită; comportarea sinceră în cursul procesului, ceea ce în cauza deferită judecării s-a constatat.

Stabilirea duratei ori a cuantumului pedepsei de către instanța de judecată, într-un caz concret, se face în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite și cu pericolozitatea infractorului, care se evaluează după următoarele criterii:

- împrejurările și modul de săvârșire a infracțiunii, precum și mijloacele folosite;

- starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită;

- natura și gravitatea rezultatului produs sau a altor consecințe ale infracțiunii;

- motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit;

- conduita după săvârșirea faptei și în cursul procesului penal;

- nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială și socială etc.

La caz, așa cum rezultă din textul hotărârilor pronunțate de instanțele de fond, acestea au motivat dispunerea suspendării condiționate a executării pedepsei aplicate inculpatului menționând că acesta se poate corecta fără a executa real pedeapsa închisorii, ceea ce se consideră de către instanța de recurs drept o concluzie justificată.

Ținând cont de toate împrejurările cauzei, având în vedere atât principiul umanismului, prevăzut de art.4 Cod penal, cât și prevederile art.61 alin.(2) Cod penal, instanța de recurs consideră că nu este rațională executarea pedepsei reale cu închisoarea de către inculpat, iar instanța de apel just a conchis de a menține în privința acestuia prevederile art.90 Cod penal, fiindu-i suspendată condiționat executarea pedepsei pentru o perioadă de probațiune.

Totodată, Colegiul penal respinge argumentul recurentului prin care se susține că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, deoarece acesta nu a indicat asupra căror anume motive invocate în apel instanța nu s-a expus, or, poziția instanței de recurs de a suplini din oficiu recursul recurentului prin constatări subiective constituie o derogare de la principiul contradictorialității în condițiile egalității armelor.

Din considerentele menționate, Colegiul penal conchide, că la cauză nu și-au găsit confirmare temeiurile de recurs la care face referire recurentul și nu sunt motive de a interveni în soluția adoptată, fiindcă pedeapsa aplicată inculpatului a fost individualizată potrivit legii.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.4) Cod de procedură penală, instanța de recurs,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

În baza celor expuse, Colegiul penal conchide că temeiurile invocat de către procuror nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar da temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării hotărârii contestate și, potrivit legii, se dispune inadmisibilitatea recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În corespundere cu art.432 alin.(1), (2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 mai 2018, în cauza penală în privința lui *Chiruța Semion xxxxx*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 07 decembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac